

Som
som drets. som lluita.

Pobresa laboral
Una realitat del nostre mercat de treball

Dia Internacional per l'Erradicació de la Pobresa
17 d'octubre de 2018

UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS
DE CATALUNYA

El 28% de les persones en risc de pobresa o d'exclusió a Catalunya tenen una intensitat de treball baixa

La UGT de Catalunya, amb motiu de la commemoració avui dia 17 d'octubre del Dia Internacional per a l'Erradicació de la Pobresa, denuncia que a Catalunya **1.753.500 persones viuen en una situació de risc de pobresa o d'exclusió social** i, d'aquestes, el 28% es troben en aquest risc per tenir una intensitat de treball baixa¹. Xifres que ens demostren les nefastes conseqüències de les polítiques d'austeritat durant els darrers anys, no només per a aquells que les pateixen directament, sinó per a tota societat catalana: empobriment progressiu, increment de les desigualtats, reducció de les oportunitats dels més febles i pèrdua de drets socials i laborals.

El 15,3% de les persones ocupades el 2017 van tenir uns ingressos inferiors al llindar de la pobresa

La precarització del mercat de treball i el debilitament de la capacitat adquisitiva de les persones treballadores durant els anys de la crisi econòmica ha provocat que el **2017 a Catalunya el 15,3% de les persones que estaven treballant no guanyaven els diners suficients per assegurar-se viure per sobre del llindar de la pobresa**, percentatge que s'eleva al 59,3% quan es perd la feina i s'està a l'atur².

Aquestes dades són una manifestació rotunda del que està significant la pobresa laboral en el nostre país. La crisi ha suposat una debilitació de la funció integradora del mercat de treball, es va destruir molta ocupació estable i, en conseqüència, van disminuir el nombre de llocs de treball protegits i els ben remunerats. Les reformes laborals han incrementat la inestabilitat laboral i han influenciat directament en la

¹ Font: IDESCAT, *Enquesta de Condicions de Vida, Taxa AROPE (risc de pobresa o exclusió social harmonitzada)*, Catalunya 2017.

² Taxa AROPE en relació a l'activitat (16 anys i més).

reducció dels salaris i dels costos laborals en general, abocant a les persones treballadores i a les seves famílies cap a futures situacions de vulnerabilitat.

Els assalariats amb ingressos més baixos són els qui han perdut més poder adquisitiu: el 17,7% entre el 2009 i el 2016

L'excessiva rotació i la facilitat de l'acomiadament al nostre país, a més dels baixos salaris i dels contractes de poca durada, estan sent determinants per a moltes persones treballadores a ser més vulnerables a patir la pobresa i l'exclusió social.

Durant aquests anys s'ha anat colpejant durament les condicions laborals de les persones treballadores, incrementant la incertesa sobre l'accés i manteniment al lloc de treball, empitjorant les condicions laborals i abaixant els salaris i els ingressos de les famílies. Una mostra d'això és que els salaris han anat perdent pes en el conjunt de les rendes mentre que el pes dels beneficis empresarials no ha parat de créixer: **en 10 anys els salaris a Catalunya han perdut 2,6 punts percentuals en la seva participació en la riquesa nacional, mentre que la participació dels beneficis ha augmentat 2,5 punts percentuals³.**

Els preus pugen, el PIB creix, les empreses augmenten significativament els seus beneficis, però els salaris perden poder adquisitiu. Recentment l'INE va publicar les dades de l'Índex de Preus del Treball per al 2016, on s'indica que en aquell any a Catalunya els salaris van caure un 1,54%, tot i que en aquell mateix any el PIB va créixer un 3,6% i les empreses van augmentar els seus beneficis en un 6%⁴. Aquesta manca de correlació entre creixement econòmic, augment dels beneficis empresarials i evolució dels salaris, està causant una **important pèrdua de poder adquisitiu dels salaris que entre 2009 i 2016 arriba al 7,9%. I aquesta pèrdua ha sigut més gran entre**

³ Font: IDESCAT, *Comptes econòmics anuals de Catalunya*. Base 2010. Període 2007-2017.

⁴ Font: INE, *Índex de preus del treball*; IDESCAT, *Comptes econòmics anuals de Catalunya*.

els salaris més baixos, el 17,7% pel 10% dels treballadors amb els ingressos salarials més baixos, accentuant la desigualtat i donant lloc a un creixement de la pobresa laboral.

	2016	2009	2016 corregit IPC català	Pèrdua poder adquisitiu 2009-2019
Salari brut anual mitjà	24.454,64 €	23.851,31 €	26.546,51 €	-7,9%
Percentil 10	8.470,49 €	9.246,15 €	10.290,96 €	-17,7%
Primer quartil	14.238,29 €	14.465,39 €	16.099,98 €	-11,6%
Mediana	21.188,49 €	20.633,92 €	22.965,55 €	-7,7%
Tercer quartil	31.049,40 €	29.809,68 €	33.178,17 €	-6,4%
Percentil 90	42.850,90 €	41.470,48 €	46.156,64 €	-7,2%

Font: UGT de Catalunya a partir de dades de l'Enquesta d'Estructura Salarial i evolució de l'IPC.

Els salaris reals han baixat, la UGT no som els únics que ho hem advertit. L'OCDE també ha assenyalat que Espanya destaca per ser un dels països membres on baixen els salaris reals⁵, accentuat per la mala qualitat dels llocs de treball creats. Per tot plegat, la UGT de Catalunya entenem que aquest descens de salaris no s'ha de produir en una fase econòmica expansiva.; és injust i és inacceptable, i reclamem que es reverteixi ja el gran esforç que durant tants anys han fet els treballadors i treballadores.

***El 2017 a Catalunya 4 de cada 10 contractes van ser a temps parcials i
1 de cada 3 contractes temporals van ser de molt curta durada***

La principal causa que els salaris no estiguin sent suficients per mantenir un nivell adequat de vida és el gran nombre de treballadors amb ocupacions mal pagades, a

⁵ Font: OCDE, *Employment Outlook 2018*.

temps parcial involuntari i amb escassa estabilitat. Són els que tots coneixem com **els treballadors i treballadores pobres**.

Les estadístiques sobre el mercat laboral a Catalunya ens indiquen que hi ha un col·lectiu força significatiu de persones que treballen atrapades en un cercle viciós de precarietat, en una dinàmica de constants entrades i sortides de l'atur i l'ocupació, alternant feines de curta durada amb períodes a l'atur, acceptant feines a temps parcial tot i voler treballar més hores i amb desconeixement total de quins seran els seus ingressos anuals, ingressos que, a més, depenen en part d'una cobertura reduïda de les prestacions d'atur.

Població assalariada amb contracte temporal	21,6%
Contractes 2017 temporals de durada =< 7 dies	32%
Població assalariada amb jornada parcial	14,3%
Contractes 2017 a temps parcial	37,5%
Població ocupada amb menys d'1 any d'antiguitat	17,1%
Població registrada a l'atur sense cobertura	39,9%

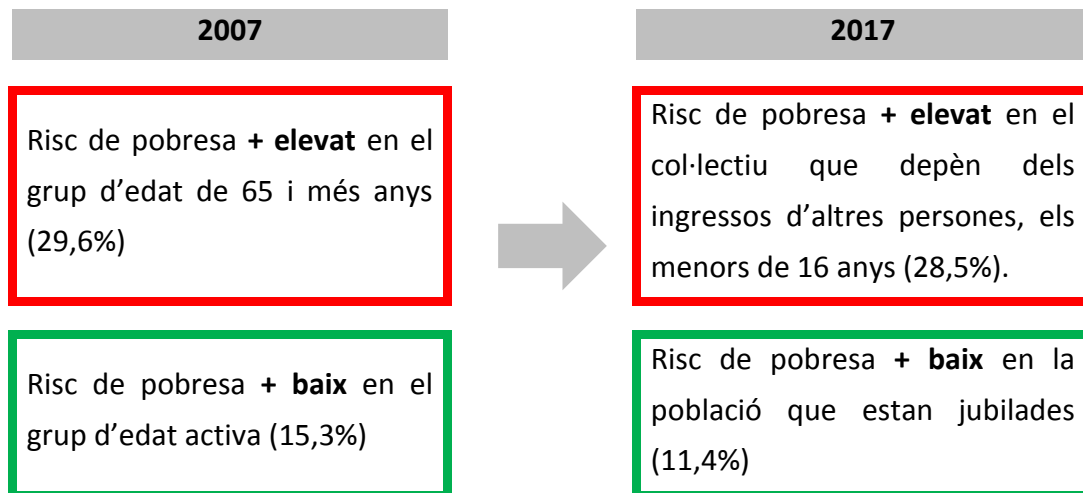
Font: Enquesta de la Població activa i IDESCAT, *Balanç de la contractació a Catalunya*.

L'arribada de la crisi va suposar un cop brutal a les condicions laborals i un increment significatiu de la vulnerabilitat social i econòmica de les persones treballadores. Arran de la crisi, ha incrementat la incertesa sobre l'accés i manteniment al lloc de treball, s'ha reduït la protecció social mitjançant les prestacions socials, s'han promogut unes condicions laborals pitjors que les d'abans i s'han abaixat els salaris i els ingressos de les famílies.

L'increment de la pobresa en els menors de 16 anys ha estat de 9,6 punts percentuals entre el 2007 i el 2017

La pobresa laboral impacta contundentment sobre la taxa de pobresa infantil, ja que aquesta última està íntimament relacionada amb la intensitat laboral del grup familiar. En el període que va de l'any 2007 al 2017, **l'increment de la pobresa en els menors de 16 anys ha sigut significativament més elevat que en els altres grups d'edat i ha augmentat en aquests anys del 18,9% al 28,5%**. Però també és molt destacable que la pobresa s'hagi reduït en la població de 65 i més anys, que en la seva majoria depenen econòmicament d'una pensió i no d'un salari. I és que **s'ha invertit totalment la relació entre el risc de pobresa i la procedència de les rendes, i s'ha constatat una pèrdua del valor salarial**: si el 2007 les persones jubilades presentaven un risc de pobresa més alt, el 2017, el fet de tenir assegurades unes rendes econòmiques derivades d'una pensió, ha donat més seguretat que no pas el fet tenir segons quines feines.

Taxa de risc de pobresa en funció de l'edat i de la relació amb l'activitat. Catalunya		
	2007	2017
Menors 16 anys	18,9%	28,5%
De 16 a 64 anys	15,3%	19%
65 i més anys	29,6%	15,5%
Ocupats (16+)	11,4%	13,4%
Aturats (16+)	25,1%	42,8%
Jubilats (16+)	24,3%	11,4%
Altres inactius (16+)	28,4%	27,9%
Font: IDESCAT, <i>Enquesta de condicions de vida</i> .		

Per tot plegat, la UGT de Catalunya insistim que hem de recuperar la capacitat adquisitiva de les persones treballadores i assegurar que el salari sigui una garantia de protecció.

La UGT de Catalunya reclamem

Les persones treballadores hem pagat el preu de la crisi amb pèrdues de llocs de treball, de drets laborals i una profunda devaluació salarial, i avui continuem abocats en la pèrdua de poder adquisitiu a través de la constant evolució desbocada dels preus, especialment en despeses essencials relacionades amb l'habitatge. **La pujada de preus de la llum, calefacció, lloguers de primer habitatge i la preocupant precarietat de l'ocupació, fa imprescindible adoptar mesures de manera immediata, la principal, repartir la riquesa de manera més justa.**

- **Incrementar els salaris per sobre dels preus.** En aquest sentit, celebrem l'acord dels Pressupostos Generals de l'Estat d'augmentar el Salari Mínim Interprofessional a 900 euros en 14 pagues per al 2019, però la nostra demanda és que aquest arribi al 60% del salari mitjà del país, tal com recomana la Carta Social

Europea. I en consonància, **recuperar el poder adquisitiu que han perdut les pensions i les rendes de protecció.**

- **Derogar immediatament les darreres reformes laborals imposades** que van trencar l'equilibri de forces en les empreses i en la negociació col·lectiva, afavorint l'empitjorament de les condicions laborals i la desprotecció de les persones treballadores.
- **Reclamar a les administracions totes aquelles mesures actives urgents que contribueixin a augmentar la qualitat de l'ocupació:**
 - ✓ Millora de la qualitat dels serveis públics d'ocupació.
 - ✓ Destinar més recursos a les polítiques actives d'ocupació, especialment en la millora dels processos de qualificació professional de les persones treballadores.
 - ✓ Combatre i perseguir el frau en la utilització de la contractació temporal amb conseqüències econòmiques dissuasives d'aquesta mala praxi.
 - ✓ Garantir la cobertura social de les persones que ja han esgotat les prestacions per desocupació.
 - ✓ Reformar el sistema fiscal per generar més ingressos públics i recuperar l'equilibri pressupostari: lluitar contra l'economia submergida i el frau fiscal, gravar les transaccions financeres internacionals, crear nous impostos sobre grans fortunes i eliminar els paradisos fiscals.
- **Revertir les retallades en polítiques socials i fixar un terra de despesa social** amb què sigui possible garantir els mínims indispensables per a una societat cohesionada i com a garant de cobrir les necessitats mínimes d'un estat de benestar de tota la ciutadania.
- **Una pressió fiscal suficient, que permeti el finançament d'un estat de benestar fort amb serveis públics de qualitat.** Necessitem un sistema fiscal just i progressiu i que revisi en profunditat els beneficis fiscals que aporten regressivitat al sistema.
- **Donar compliment real a les mesures de la Resolució 17/XI que ens ajudin a combatre la desigualtat i la pobresa i garantir el ple desenvolupament i implementació de la renda garantida de ciutadania, universal i incondicionada.**

La UGT de Catalunya seguim treballant per:

- **Dotar les persones que representen la nostra organització a les empreses, els delegats i les delegades, de tots aquells recursos necessaris perquè els processos de negociacions col·lectives** contemplin el màxim nombre de mesures que elevin la qualitat de l'ocupació de les persones treballadores, i augmentar el suport des de les estructures sindicals.
- **Recuperar els drets socials i laborals, reclamant en els àmbits institucionals i en els àmbits de relacions laborals** amb l'objectiu principal que les condicions laborals de les persones treballadores es dignifiquin i augmentin la qualitat de l'ocupació.

Així:

- ✓ S'ha d'impulsar una política salarial que garanteixi la capacitat adquisitiva de les persones treballadores mitjançant l'augment salarial, i situar el salari mínim interprofessional fins al 60% del salari mitjà, tal com marca la Carta Social Europea, és a dir, en els 1.000 euros.
- ✓ L'aplicació del conveni col·lectiu de sector a les persones treballadores contractades per empreses de serveis integrals per tal d'evitar "l'explotació laboral legal" de treballadors i treballadores.
- ✓ Fomentar la contractació indefinida amb ajudes finalistes per a la competitivitat, la investigació i el desenvolupament d'aquelles empreses que tinguin menys contractes temporals i contractin persones amb dificultats d'inserció.